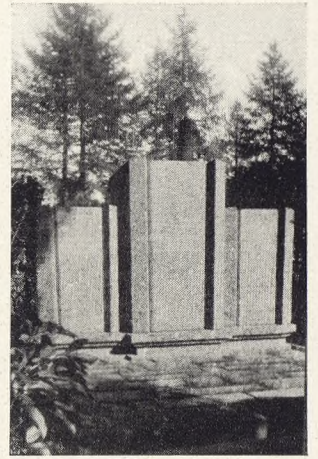
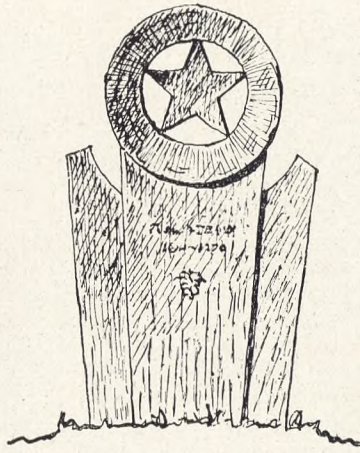

Kirkegårdskultur i Oslo.

Af Havearkitekt, Frk. Kath. Lexow.

At et gravsteds beliggenhet og omgivelser ofte har like meget at si som selve gravens utsmykning er en tanke, som først i den senere tid er blit den grundlæggende ide i utformningen av kirkegårdene her i Norge. Rigtignok kræver en gravlund med beplantninger og anlæg rundt og mellem gravene adskillig mere plass end de gammeldagse oprutede og blir derfor dyrere, men det er en vakker tanke, at de, som ikke har råd til at koste meget på sit gravsteds utsmykning, alligevel kan finde kirkegården som en værdig og tiltalende ramme om et for dem hellig mindested.

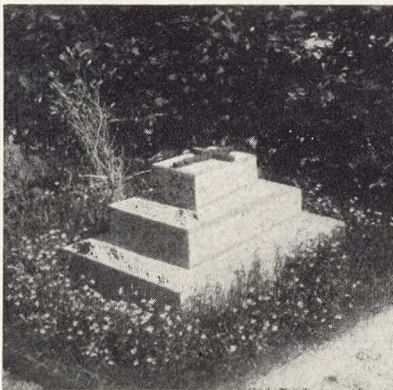
Kath. Lexow: Forslag til Urnegravsteder.

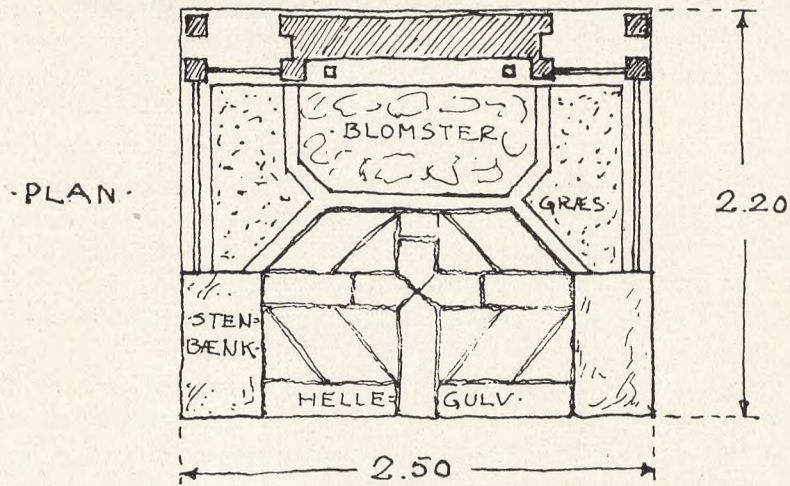
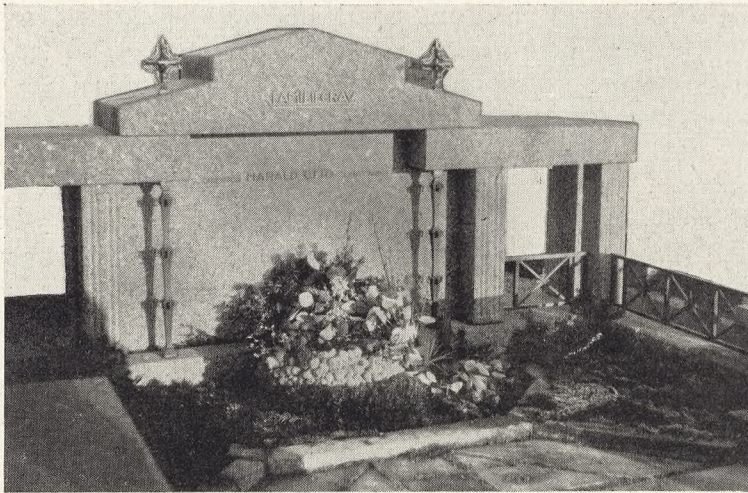
På kirkeværgens kontor har de nu fåt en ny mand, havearkitekt *Pål Seland*, som arbejder med kirkegårdenes regulering. Endnu er han så bundet av tidligere anlagte veier og beplantninger, at han ikke fandt at burde vise noe av sit frem i et andet land, men av de skisser, jeg så hos ham, forstod jeg, at man nok inden lang tid vil få se resultater av hans arbeide. Dette gjelder da især Vestre gravlunds urnelund, som stadig må utvides, og det var morsomt at se tegningerne til de små intime anlæg, hvor han hele tiden lagde vekt på, at forskjellige veier og ganger fik en fond: et vist poin, hvorved enhver kjedsommelighet og banalitet blir banlyst.

Når gravstedet har vakre omgivelser, får publikum større lyst til at få noe pent på sine graver, og for dem, som får i opdrag at tegne eller arrangere et gravsted, blir opgaven såmeget mere interessant og på en måte lettere, man har intet, som skjæmmer, alt kommer bedre til sin ret.

Tidligere kunde man på Vestre Gravlund få store parkgravsteder med beplantninger omkring. Nu utstykkes der av plasshensyn – og vel også av demokratiske principer – ikke flere slike. Jeg har selv for endel år siden hat i opdrag at tegne et slikt – og hvor er ikke alt meget lettere at gå til, når man har plass til sin rådighet. President Berners grav er et meget vellykket parti – et naturlig stykke Norge med vilde blomster og skogens trær om den store uhugne rullesten og navneplaten i bronze.

Øverst: *Barth*: Hvid Granit; *K. Lexow*: Forslag til lille Gravsten; *Arnstein Orneberg*: Dobbelt Gravsten af Labrador. Nederst: *K. Lexow*: Urnegrave med Labrador og Bronze eller Smedejern.

Øverst: Kath. Lexow: Dobbeltgravsted med norsk Labrador og Bronze.
Nederst: Pål Seland: Gravsted med Fliser og Vase.

Det har i de sidste 10–12 år vært „mote“ med store rygger av sten bakerst på graven, og hvor disse har forekommet i nærheten, har det vært så temmelig håbløst at skape noe pent i kontakt med omgivelsene. Kvartaler med mange av disse, ofte både dyre og flot utstyrte arrangementer, ser forfærdelig ut, hvert gravsted ligger liksom bak det andet og mister også ofte den sol, som trænges for at få beplantningerne til at trives. Desværre har stenhuggerierne nok mange av disse „sofarygger“ på lager, så det publikum, som tar „det som brukes“, endnu en tid vil komme til at anvende disse. På Oslo kirkegårde sees en ny og meget tiltalende ordning, arrangeret av Sæland – en fin og fredelig plet midt inde i et slikt kvartal. Her er lagt stenheller i gangene for at indramme den helt flate grav, som i ytterpartierne er beplantet med cedum. Hvad man kan invende mot dette er, at her hos os, hvor sneen dækker kirkegårdene 3–4 måneder av året, vil det vanskelig kunne undgås, at uvedkommende går over graven – en liten snarvei – kanskje helt uten at ane de trår på en grav, idet bare det lille midtparti rager op av sneen. Hvis der, som der tales om, blir hele partier med denne slags graver, stiller jo saken sig anderledes, og jeg mener, at dette vil bli en vakker løsning, enten det blir små lave stener eller høje moderne. Herved vil jo også de skjemmende store træbenker, ofte hvitmalte, og med rygg, forsvinde. Likeledes søker man at komme bort fra de høie og massive stenrammer, hvorved de mindre graver ofte får et præg av kasse eller seng.

På de små urnegraver, som ligger tæt irække synes jeg det er meget om at gjøre at skaffe ro og ensartethed. Her finnes så alt for meget nips, stener og figurer, som ser ut, som de oprindelig skulde være 3–4 gange så store, men av plasshensyn er formindsket. Dette må vi komme bort fra. Billederne S. 9 viser forsøk, jeg har gjort, hvor der også blir plass til litt blomster.

Av materiale bruker vi mest granit og norsk labrador. Disse stensorter holder utmerket i vort hårde klima og blir vakrere, efter som årene går. Klæber er også utmerket, især hvor finere detaljer skal utarbeides. Man ser også av og til gammel-dagse smijernskors med hængende navneplater, og en anvendelse af metal sammen med sten gir ofte et vakkert hele. Bronze er da et utmerket materiale, hvis man har råd til at anvende det; smijernet, som i og for sig er så tiltalende, har den slemme ulempe, at det må tilsees med puss eller maling. Da det er de ferreste, som har anledning til at ofre større summer på sit gravsted, arbeider jeg med små enkle standardtyper, men stenhuggerne er altfor engstelige for at lage op noe nyt, man har grod for fastt i de tilvante former.

Vi ser dog mange beviser på, at interessen for kirkegårdskultur vågner og tør se lysere tider imøte.

Kath. Lexow.

Oslo i november 1930.

